

DIN LIPSĂ DE SPECIALIȘTI CALIFICAȚI, copiii cu autism din Moldova sunt privați de servicii calitative de reabilitare

Un grup de părinți care au în îngrijire copii diagnosticați cu autism se plâng că, în prezent, din cauza accesului limitat la servicii de intervenție timpurie și la cele de reabilitare, copiii lor sunt discriminați, fiindu-le încălcat dreptul la sănătate. Într-o petiție adresată Ministerului Sănătății, părinții spun că unica instituție de reabilitare pentru acești copii nu are specialiști calificați, astfel familiile sunt nevoite să cheltuiască mii de lei pentru proceduri medicale în centrele private.

Părinții copiilor cu autism spun că, în ultima perioadă, autoritățile adaptează cadrul legislativ național la reglementările internaționale privind incluziunea socială, educațională și medicală a copiilor cu dizabilități, însă la capitolul implementării acestor prevederi, sunt mari rezerve. „Famiiliile se ciocnesc cu o serie de probleme în reabilitarea și recreerea copiilor cu autism. Statul trebuie să ofere suportul necesar pentru pregătirea cadrelor didactice și a

specialiștilor pentru diferite forme de dizabilitate, dar asta nu se întâmplă. De exemplu, Centrul Republican de Reabilitare din municipiul Chișinău nu are nici un specialist care să lucreze cu copiii cu autism sau cu deficiențe multiple”, a menționat, în cadrul unei conferințe de presă, Natalia Grădinar, mama unui copil cu autism.

Strigăt de ajutor către autorități

Un grup de părinți au adresat o petiție Ministerului Sănătății, invocând că acești copii au nevoie permanentă de servicii de reabilitare medicală, psihopedagogică, psihocomportamentală și logopedică. Astfel de servicii sunt prestate, contra plată, doar de instituții private. „Unica instituție publică care prestează servicii de reabilitare pentru copiii cu autism din resursele bugetului de stat este Centrul Republican de Reabilitare din Chișinău, situat pe strada Grenoble. Însă acest centru nu are specialiști calificați în terapia autismului. În aceste condiții, pentru o oră de terapie specializată pentru copii cu autism, părinții plătesc până la 150 de lei în centrele

Părinții și copiii cu dizabilități din rețeaua creată în cadrul proiectului „Sprijin pentru Societatea Civilă în Combaterea Discriminării” au fost instruiți în domeniul incluziunii sociale, în cadrul unei tabere de vară. Foto: OHCHR

private, iar pentru reabilitarea permanentă sunt recomandate minim cinci ore de terapie pe zi. Astfel, părinții sunt nevoiți să achite lunar centrelor private de la 1800 până la 8000 de lei”, se spune în petiția adresată Ministerului Sănătății.

Autismul tratat ca depresie sau anxietate

La rândul său, Ministerul Sănătății recunoaște că în Moldova nu există centre specializate în domeniul autismului. „Întrucât nu există

medicamente care să vindece această boală, specialiștii în domeniu (psihiatrii, neurologii) tratează manifestările coexistente cu autismul, precum anxietatea, depresia. Într-adevăr, în țara noastră nu există centre specializate pentru astfel de copii și familiile lor, care ar practica terapii comportamentale și de abilitare (terapie ocupațională și fizică, terapia de comunicare)...”, spune Rodica Scutelnic, șefa Direcției Asistență medicală spitalicească din cadrul Ministerului Sănătății.

Ce este autismul?

Autismul este o tulburare serioasă de dezvoltare de origine neurobiologică, ce afectează evoluția normală a copilului. Specific pentru autism și pentru celelalte tulburări din spectrul autismului este faptul că sunt afectate trei arii de dezvoltare:

- **Comunicarea socială** (dificultăți în comunicarea verbală și neverbală, de exemplu, pot să nu înțeleagă pe deplin sensul unor expresii și să le interpreteze literal, sau să nu înțeleagă gesturile, tonul vocii sau expresia feței celor cu care vorbesc);
- **Relaționarea socială** (dificultăți în a stabili relații cu semenii, de exemplu, pot părea indiferenți față de cei din jur, să aibă tendința de a se izola de ceilalți, pentru că nu-i înțeleg și nu știu cum să comunice cu aceștia);
- **Imaginația socială** (dificultăți în dezvoltarea jocului social, activități imaginative limitate, adesea repetitive), comportamente rigide și repetitive, rezistență la schimbare.

Sursa: autismromania.ro

Deoarece părinții copiilor cu autism nu sunt sprijiniți suficient de instituțiile statului, ei au creat o organizație neguvernamentală. „Ne întâlnim lunar cu aceste familii, instrum părinții copiilor cu dizabilități, începând cu legislația în domeniu până la ședințe cu psihologul”, a menționat Cornelia Adeola, consultant național pe anti-discriminare și drepturile persoanelor cu dizabilități din cadrul Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului în Moldova (OHCHR). Iulian Perciun, director executiv al Asociației părinților copiilor cu dizabilități „ProSprijin” și tată al unui copil cu autism, afirmă că statul trebuie să creeze condițiile necesare dezvoltării copiilor cu probleme de sănătate, pentru ca aceștia să nu fie discriminați. „Copilul cu dizabilități trebuie considerat ca parte din societate, să i se ofere șansa de a duce o viață normală”, spune el.

Potrivit datelor Ministerului Sănătății, în Republica Moldova se află în supraveghere medicală în jur de 220 de pacienți cu autism, inclusiv 191 copii. Vârsta medie de diagnosticare a autismului la copii este de 3-4 ani.

CONCURS

Jurnaliștii îndemnați să promoveze toleranța și diversitatea

Asociația Presei Independente (API) a lansat a doua ediție a concursului național de articole/reportaje și emisiuni „Promovarea drepturilor omului în mass-media din Moldova”, destinat jurnaliștilor de la toate instituțiile mass-media din țară.

Concursul va avea trei secțiuni: presă scrisă/online, radio/TV (reportaje) și radio/TV (emisiuni). Materialele jurnalistice prezentate la concurs trebuie să reflecte situația/drepturile omului, să promoveze toleranța și diversitatea în Republica Moldova și să fie publicate/difuzate în perioada ianuarie – octombrie 2015.

Jurnaliștii interesați vor trimite la concurs cel mult trei articole și/sau reportaje, cu indicarea instituției mass-media unde au fost publicate și a datei publicării, precum și CV-ul actualizat al autorului. Dosare-

le la concurs vor fi transmise prin e-mail: api@api.md și ion.mazur@api.md sau la adresa: mun. Chișinău, str. Romană 2/2, MD-2005, cu mențiunea **Concurs „Promovarea drepturilor omului în mass-media din Moldova”**. Termenul limită de acceptare a materialelor este **31 octombrie 2015, ora 17.00**.

Un juriu format din jurnaliști și experți în domeniul drepturilor omului va selecta câte trei cele mai bune materiale jurnalistice pentru fiecare categorie, iar autorii vor fi premiați cu echipament tehnic (laptopuri, aparate foto, tablete, hard discuri pentru stocarea informației etc.) și alte cadouri. Premiile vor fi decernate la 10 decembrie 2015, de Ziua Internațională a Drepturilor Omului.

Concursul este organizat cu susținerea organizației internaționale Civil Rights Defenders (Suedia).

Condiții de vot mai bune pentru persoanele cu dizabilități de vedere

În ambele tururi ale alegerilor locale din 14 și 28 iunie curent, persoanele cu dizabilități de vedere din țară au putut vota în mod secret fără să fie însoțite în cabina de vot.

La alegerile locale din acest an, persoanele cu probleme de vedere au folosit plicul-șablon, confecționat dintr-un material alb și flexibil, în care era introdus buletinul de vot. Plicul utilizat în alegeri era perforat în limbajul Braille, iar în dreptul fiecărui candidat, în partea dreaptă, erau făcute găuri care corespund cu circumferințele pentru stampila „votat”. În așa fel, alegătorul cu probleme de vedere a putut găsi numele candidatului prin pipăit, aplicând astfel stampila „votat” direct pe buletin, fără să aibă nevoie de un însoțitor în cabină. După ce își exercita dreptul la vot, el scotea buletinul din plic, îl plia, fiind ajutat doar în momentul aruncării buletinului în urna de vot.

Ludmila Lupașco, șefa Direcției management alegeri din cadrul Comisiei Electorale Centrale (CEC), a de-

Plicul-șablon, gravat în limbajul Braille, utilizat la alegerile locale de către persoanele cu deficiențe de vedere. Sursa: CEC

clarat că la alegerile locale din acest an, astfel de plicuri au fost distribuite în toată țara. „La alegerile parlamentare din noiembrie 2014, doar câteva secții de votare au fost dotate cu buletine de vot necesare persoanelor cu probleme de vedere, însă la alegerile locale curente, tuturor birourilor electorale din țară le-au fost repar-

tizate astfel de plicuri”, a menționat reprezentanta CEC.

Valentina Roșca, președinta Organizației Teritoriale din municipiul Chișinău a Societății Orbilor, a menționat că persoanele cu deficiențe de vedere apreciază astfel de modalități de vot, ele fiind motivate să fie mai active la alegeri.